

**MARGARET TETCHER TASHQI SIYOSATINING ASOSIY
YO‘NALISHLARI: FOLKLEND INQIROZI, SOVET OMILI VA YEVROPA
INTEGRATSIYASI MASALASI**

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19630206>

Turapova Nafosat Muratdinovna
Oriental Universiteti magistranti

Annotatsiya. *Mazkur maqolada Margaret Tetcher boshqaruvi davrida Buyuk Britaniya tashqi siyosatining asosiy yo‘nalishlari ilmiy tahlil qilinadi. Xususan, Folklend inqirozi, Sovuq urush sharoitida Sovet Ittifoqi bilan munosabatlar hamda Yevropa integratsiyasiga nisbatan yondashuv masalalari yoritiladi. Tadqiqot natijasida Tetcher tashqi siyosatining qat‘iyat, pragmatizm va milliy manfaatlariga asoslanganligi asoslab beriladi.*

Kalit so‘zlar: *Tetcher, tashqi siyosat, Folklend mojarosi, Sovuq urush, Yevropa integratsiyasi, diplomatiya*

Аннотация. *В данной статье проводится научный анализ основных направлений внешней политики Великобритании в период правления Маргарет Тэтчер. В частности, рассматриваются вопросы Фолклендского конфликта, отношений с Советским Союзом в условиях холодной войны, а также подхода к европейской интеграции. В результате исследования обосновывается, что внешняя политика Тэтчер основывалась на принципах решительности, прагматизма и приоритета национальных интересов.*

Ключевые слова: *Тэтчер, внешняя политика, Фолклендский конфликт, холодная война, европейская интеграция, дипломатия.*

Abstract. *This article provides a scientific analysis of the main directions of the United Kingdom’s foreign policy during the period of Margaret Thatcher’s leadership. In particular, it examines the Falklands conflict, relations with the Soviet Union in the context of the Cold War, and the approach to European integration. The study concludes that Thatcher’s foreign policy was based on principles of determination, pragmatism, and the prioritization of national interests.*

Keywords: *Thatcher, foreign policy, Falklands conflict, Cold War, European integration, diplomacy.*

XX asr oxirida xalqaro munosabatlar tizimi keskin o‘zgarishlar bosqichini boshdan kechirdi. Ayniqsa, Margaret Tetcher boshqaruvi davrida

Buyuk Britaniya tashqi siyosati yangi sifat bosqichiga ko'tarilib, mamlakatning global siyosiy maydondagi o'rni sezilarli darajada mustahkamlandi¹. Mazkur davrda tashqi siyosatning faollashuvi, avvalo, xalqaro tizimdagi geosiyosiy transformatsiyalar bilan bevosita bog'liq bo'ldi. Sovuq urush yakuniga yaqinlashgan sharoitda G'arb davlatlari o'rtasida strategik hamkorlikning kuchayishi, AQSh bilan transatlantik ittifoqning mustahkamlanishi hamda global xavfsizlik masalalarida faol ishtirok etish Britaniyaning xalqaro siyosiy pozitsiyasini yanada kuchaytirdi. Shu bilan birga, Folklend mojarosida qo'llanilgan qat'iy harbiy va diplomatik choralar mamlakatning xalqaro maydondagi nufuzini oshirib, uning mustaqil va ta'sirchan siyosiy aktor sifatidagi maqomini mustahkamladi. Mazkur davr tashqi siyosati an'anaviy diplomatik yondashuvlar bilan bir qatorda qat'iyatli siyosiy qarorlar va strategik pragmatizm uyg'unligiga asoslanganligi bilan tavsiflanadi².

Tetcher tashqi siyosatining eng muhim sinovlaridan biri 1982-yilda yuzaga kelgan Folklend inqirozi bo'ldi. Argentina tomonidan Folklend orollarining bosib olinishi Buyuk Britaniya uchun jiddiy geosiyosiy muammo sifatida namoyon bo'ldi³. Mazkur holatni ilmiy tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, hududiy yaxlitlik va suverenitet masalalari xalqaro munosabatlarda davlatlar siyosatini keskinlashtiruvchi asosiy omillardan biri hisoblanadi.

Mazkur vaziyatda Tetcher hukumati murosasiz pozitsiyani egallab, qisqa muddat ichida harbiy operatsiyani amalga oshirdi va orollar ustidan nazoratni tikladi⁴. Bu yerda e'tiborga loyiq jihat shundaki, qaror qabul qilish jarayonida tezkorlik va qat'iyat omili tashqi siyosat samaradorligini ta'minlovchi muhim strategik mexanizm sifatida namoyon bo'lgan.

Ushbu voqea Tetcherning siyosiy yetakchi sifatidagi qat'iyatini namoyon etibgina qolmay, Buyuk Britaniyaning xalqaro nufuzini ham mustahkamladi⁵. Shu nuqtai nazardan baholaganda, Folklend inqirozi natijalari Britaniyaning global siyosiy tizimdagi rolini qayta tiklash va uni faol geopolitik aktor sifatida shakllantirishda muhim turning nuqtasi bo'lib xizmat qilgan.

Sovuq urush sharoitida Margaret Tetcher tashqi siyosati o'ziga xos ikki tomonlama xarakterga ega bo'ldi. Bir tomondan, u Sovet Ittifoqining siyosiy tizimiga nisbatan qat'iy va tanqidiy munosabatda bo'ldi⁶. Bu yondashuv ideologik qarama-qarshiliklar sharoitida G'arb blokining siyosiy birligini saqlashga xizmat qilganini ko'rsatadi. Ikkinchi tomondan esa, xalqaro siyosiy muvozanatni ta'minlash maqsadida diplomatik muloqotga ochiqlikni namoyon etdi⁷. Mazkur holat realpolitik tamoyillarining ustuvorligini, ya'ni ideologik qarama-qarshilik bilan birga pragmatik manfaatlar ham hisobga olinganini anglatadi. Xususan, Mixail Gorbachyov bilan olib borilgan muzokaralar bu siyosatning amaliy

ifodasi bo'ldi⁸. Bu muzokaralar Sharq va G'arb o'rtasidagi keskinlikni yumshatishda muhim diplomatik vosita sifatida namoyon bo'lganini ta'kidlash mumkin.

Tetcher tashqi siyosatining yana bir muhim yo'nalishi Yevropa integratsiyasi masalasi bilan bog'liqdir. U Buyuk Britaniyaning Yevropa Hamjamiyatidagi ishtirokini qo'llab-quvvatlagan bo'lsa-da, integratsiya jarayonining chuqurlashuvi va markazlashuviga nisbatan ehtiyotkor yondashgan⁹. Bu pozitsiya milliy suverenitetni saqlashga qaratilgan strategik yondashuv sifatida talqin etiladi. Xususan, Yevropa Ittifoqining siyosiy va iqtisodiy vakolatlarini kengaytirish g'oyasiga tanqidiy munosabat bildirgan¹⁰. Mazkur yondashuv Buyuk Britaniyaning integratsiyaga nisbatan selektiv va manfaatlarga asoslangan siyosatini ifodalaydi.

Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, Margaret Tetcher

boshqaruvi davrida Buyuk Britaniya tashqi siyosati sifat jihatdan yangi bosqichga ko'tarilib, mamlakatning global siyosiy tizimdagi o'rne sezilarli darajada kuchaydi. Ushbu davr tashqi siyosati qat'iyatli yetakchilik, strategik pragmatizm va milliy manfaatlarning ustuvorligi bilan tavsiflanadi. Folklend inqirozi davlat suverenitetini himoya qilishda qat'iy siyosiy irodani namoyon etgan bo'lsa, Sovuq urush sharoitida olib borilgan ikki tomonlama siyosat xalqaro muvozanatni saqlashga xizmat qildi. Yevropa integratsiyasiga nisbatan selektiv yondashuv esa Buyuk Britaniyaning mustaqil tashqi siyosiy kursini shakllantirishda muhim omil bo'ldi. Natijada, Tetcher tashqi siyosati zamonaviy xalqaro munosabatlar tizimida milliy manfaatlarga asoslangan samarali tashqi siyosat modeli sifatida baholanishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Evans E.J. Thatcher and Thatcherism. – London: Routledge, 2004. – P. 45.
2. Gamble A. The Free Economy and the Strong State. – London: Macmillan, 1988. – P. 122.
3. Freedman L. The Official History of the Falklands Campaign. – London: Routledge, 2005. – P. 500.
4. Ibid. – P. 520.
5. Young H. One of Us. – London: Macmillan, 1989. – P. 310.
6. Brown A. The Gorbachev Factor. – Oxford: Oxford University Press, 1996. – P. 150.
7. Thatcher M. The Downing Street Years. – London: HarperCollins, 1993. – P. 400.
8. Brown A. The Gorbachev Factor. – P. 160.
9. Dinan D. Europe Recast. – London: Palgrave Macmillan, 2014. – P. 210.
10. Ibid. – P. 215.